

השוואה בין אחוז לחזקה

מעשי חזקה	מעשי אחוז
<p>י"ועש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה דוד אביו" (מלכים ב, יח, א) "בה' אלוקי ישראל בטח ואחריו לא היה כמוהו בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו וידבק בה' לא סר מאחריו וישמור מצוותיו אשר ציוה ה' את משה ויהיה ה' עמו בכל אשר ייצא ישכיל"</p>	<p>יולא עשה הישר בעיני ה' כדוד אביו" (מלכים ב, טו, ב)</p>
<p>י"בעת ההיא קיצץ חזקיה את דלתות היכל ה' ואת האומנות אשר צפה חזקיה מלך יהודה ויתנם למלך אשור" (מלכים ב, יח, טו) - הוצאת הנידה מן הקודש (דבה"ב, כט, ה) - טיהור הבית והכלים והקדשתם (דבה"ב, כט, טו-יט) - פתיחת דלתות בית ה' (דבה"ב, כט, א)</p>	<p>- לקיחת אוצרות בית ה' שוחד למלך אשור (מלכים ב, טו, ח) - בניית מזבח לאלוהי דמשק ועבודה עליו (מלכים ב, טו, י-טז) (דבה"ב, כח, כג) - קיצוץ כלים מבית ה' - מסגרות, מכונות, כור ים (מלכים ב, טו, יז) - סגירת דלתות בית ה' (דבה"ב, כח, כד) - כיבוי נרות, אין קטורת ואין עולה (דבה"ב, כט, ז)</p>
<p>- הסרת הבמות (דבה"ב, לב, יב) (מלכים ב, יח, ד) - שברת מצבות, כריתת אשרה, כיתות נחש הנחושת (מלכים ב, יח, ד) (דבה"ב, לא, א) - הסרת המזבחות בירושלים ומקטרות (דבה"ב, ל"ד)</p>	<p>- מולך - העברת בנו באש (דבה"ב, כח, יג) (מלכים ב, טו, א) - זביחה והקטרה בבמות, גבעות, עץ רענן (מלכים ב, טו, ד) - מסכות לבעלים (דבה"ב, כח, ב) - מזבחות ככל פינה בירושלים (דבה"ב, כח, כד)</p>
<p>- בעקבות חירופי רבשקה (מלכים ב, יט, ד-יט) - בעקבות מחלתו (מלכים ב, כ, ב-ג)</p>	<p>אין</p>
<p>- פניה לנביא בעקבות חירופי רבשקה (מלכים ב, יט, ב-ד) - בקשת אות בעקבות מחלתו (מלכים ב, כ, ח-יא) מאידך גיסא - [אי שאילה בנביא בברית עם מצרים ובבל (ישעיהו, ל-לא) בכך שמראה כלי בית ה' לשלחי מלך בבל (מלכים ב, כ, יב-יט)]</p>	<p>- אי שמיעה בקול הנביא (ישעיהו ז) - סירוב לשאול אות (ישעיהו ז, י"ב)</p>
<p>- דרישתה, לימודה וכתובתה</p>	<p>חתימת התורה (ישעיהו ז, ט"ח)</p>
<p>- מרד באשור (מלכים ב, יח, ז) [תוך כריתת ברית עם מצרים ובבל (ישעיהו ל-לא)]</p>	<p>השתעבדות מוחלטת לאשור (מלכים ב, טו, ז)</p>

	<p>- מלחמה נגד ישראל וארם (דבה"ב, כח) (הרג 120,000 איש ושביית 200,000 מיהודה)</p>		<p>מדניות פנים</p>
	<p>המצב החברתי</p>	<p>- שאיפה גדולה מאוד לאחדות (פסח ובו נציגי ממלכת ישראל דבה"ב, ל) - חוסר צדק בכל זרועות השלטון (מיכה ג, ט-י) (ישעיהו א) - הוללות בירושלים (ישעיהו כב, א-ד, יב-יד))</p>	

מקורות משלימים (על פי חז"ל) לשיעור מלכות אחז בהיפוכה של מלכות חזקיהו

אחז

1. סנהדרין קד. מפני מה לא מנו את אחז [שאין לו חלק לעולם הבא] מפני שמוטל בין שני צדיקים – בין יותם לחזקיהו. אל ישעיהו צא נא לקראת אחזי. (ישעיהו ז, ג), כבש את פניו והיה מתבייש ומכסה פניו בכלי כביסה ועובר. אחז ביטל את העבודה וחתם את התורה, התיר את הערוה.

חזקיהו

3. ירושלמי סנהדרין יג, א. חזקיהו אביו רשע ובונו רשע הוא שחזקיהו אומר "הנה לשלום מר לי מר" (ישעיהו לח, יז) מר לי מלפני מאחז, מר לי מאחרי ממנשה. חזקיהו מלך יהודה, ביקש אביו לעשות לו כן (לשורפו למולך) אלא שסכתו אמו סלמנדרא. חזקיהו מלך יהודה גירר עצמות אביו על מטה של חבלים. חזקיהו מלך יהודה גירר עצמות אביו על מטה של חבלים. ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח.... גנאי הוא לחזקיהו וסיעתו שלא אמרו שירה...

7. סנהדרין צד :

7. שמו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מה עשה- נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר, כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגובת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקות איש ואשה שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה. חזקיהו וסיעתו כתבו ישעיהו, משלי, שיר השירים קהלת. אמר לו (חזקיהו לישעיהו) בן אמוץ כלה נבואתך וצא, כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים. ויאמר יחזקיהו אל ישעיהו מה אות אמר לו אחז אביך רשע במזלות והיה משתחוה לשמש וירד השמש וברח במערב עשר מעלות. ויקברוהו במעלה קברי בני דוד (דבהב) לב, לג) אצל מעולים שבמשפחה ומי הם דוד ושלמה.

11. בבא קמא טז :

ויקברוהו במעלה קברי בני דוד (דבהב)

סוגיות עיקריות במלכות אחז

"ובעת הצר לו ויוסף למעול בה" דבהב' כח, כב.

מכללת יעקב הרצוג
ליד ישיבת הר-עציון
מרכז הרכה בתנ"ך
ימי עיון - קיץ תשס"ו

1. המציאות הצבאית

ממלכת יהודה מותקפת מכל עבריה

- ארם ממזרח ומצפון:

ישעיהו ט, יא.

- אדומים מזרחם כובשים את אילת:

מלכים ב, טז, ו.

- פלשתים ממערב:

ישעיהו ט, יא. פושטים בערי השפלה והגב ולוכדים ערים: דבהב' כח, יח-יט.

- ישראל וארם מצפון צרים על ירושלים: מלכים ב, טז, ה; דבהב' כח, ה-ח; ישעיהו ז, א.

במלחמה נהרגים 120,000 איש ונשבים 200,000 איש.

אחז פונה לתגלת פלאסר מלך אשור: "עבדך ובנד אני עלה והושיעני מכף מלך ארם ומכף מלך ישראל הקמים עלי": מלכים ב, טז, ז.

מלכים ב, טז, ט.

מלך אשור כובש את דמשק והורג את רצין:

2. המציאות הרוחנית

- עבודת מולך

מלכים ב, טז, ג; דבהב' כח, ג.

- מזבח ומקטר בבמות ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן

מלכים ב, טז, ד; דבהב' כח, ד - בכל עיר ביהודה במות לאלוהים אחרים: דבהב' כח, כו.

- מסכות לבעלים

דבהב' כח, ב.

- זובח לאלוהי במשך בזבח הנבנה במקדש על ידי אוריה הכהן: מלכים ב, טז, ט-טז; דבהב' כח, כב-כג.

דבהב' כח, כד; כט, ו-ז.

- סגירת בית ה'

- קיצוץ כלים בבית ה'

מלכים ב, טז, יח; דבהב' כח, כא, כד.

- שולח אוצרות בית ה' למלך אשור כשוחד:

מלכים ב, טז, ח.

- מסרב לשאול אות מעם ה':

ישעיהו ז, יב.

- "צור תעודה חתום תורה בלמודי":

ישעיהו ח, טז.

3. המציאות המדינית ועמדת הנביא.

רצין ופקח עלו למלחמה להמליך במקום אחז את בן טבאל: ישעיהו ז, ו; ח, ו.

אחז במקום לבקש ישועת ה' ומשתעבד למלך אשור.

עמדת ישעיהו - "השמר והשקט אל תירא ולבבך אל ירך משני זנבות האודים העשנים האלה בחרי אף רצין וארם בן רמליהו, (ישעיהו ז, ד)

- "וחייתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקיויתי לוי". (ישעיהו ח, יז)

- "עמנו אל" קרובה מאד מפלת ארם ואפרים לפני מלך אשור (ישעיהו ז, טו ואילך)

- "מהר שלל חש בז" קרוב חורבן דמשק ושומרון. (ישעיהו ח, יא ואילך)

- מלך אשור יבוא גם על יהודה וצבאותיו ימלאו את הארץ" (ישעיהו ח, ז-ח)

- לאחר המצוקה אור גדול: (ישעיהו ט, א ואילך)

- בשורה על מלכות יחזקיהו " כי ילד יולד לנו בן וניתן לנו ותהי המשרה על שכמו ויקרא שמו פלא יועץ אל גיבור אבי עד שר שלום.

למרבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אותה ולסעדה במשפט ובצדקה מעתה ועד עולם קנאת ה' צבאות תעשה זאת".

(ישעיהו ט, ה-ו)

המאורעות המרכזיים בימי חזקיהו

יחס הגבואה	מאורעות חיצוניים	מאורעות פנימיים	שנה 1 חודש 1
		הבשורה על הולדת חזקיהו ואופייה של מלכותו	
בשנת מות אחז – משא פלשת (ישעיהו י"ד, כח-לב)		ישעיהו ט"ו, א-ו	
		מליא ט"ז, כ; דה"ב כ"ח, כז	שנה 1 חודש 1
		דה"ב כ"ט	
		דה"ב ל'	שנה 1 חודש 2
		משלי כ"ה, א	
	כיבוש שומרון ע"י שלמנאסר מלך אשור והגליית ממלכת ישראל לאשור		שנה 6
	כיבוש אשדוד ע"י סרגון		
ייתכן שהכאת פלשת הייתה בשלב מוקדם יותר לאור ישעיהו י"ד, כח-לב)	הכאת עמלק ופלשתים		
	ברית עם מצרים		
	מרידה במלך אשור	ישעיהו כ"ב, א-ד דה"ב ל"ב, כ-ח	
"לָבֹן גִּלְגָּלִים צִיּוֹן שָׂדֵה תַּחְרִישׁ וירושלים ציון תהיה זהר הַבַּיִת לְבָמוֹת יְעָרָיו (מיכה ג, יב)	עליית סנחריב על ערי יהודה ומסעו בשפלה (מיכה א, יטז) ובבנימין (ישעיהו י"ח, כח-לב)	ישעיהו א'; מיכה ג', ט-יא (ורמיהו כ"ו, יח)	
	המצור על ירושלים	ישעיהו ל"ו	שנה 14
		החלפת שבט באליקים בן חלקיהו	
"וְנִזְוִיתִי אֶל הַעִיר לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַן וּלְמַעַן דָּוֵד עַבְדִּי (מלי"ב י"ט, לד)	משלחת רבשקה בפאתי ירושלים	מלי"ב י"ט, יד-לד; ישעיהו ל"ז	
	ה' מכה במחנה אשור 185,000 פגרים מתים (לפי שמות רבה יח – בליל פסח)		
		מחלת חזקיהו, תפילתו והוספת 15 שנה לחייו	
		מלי"ב כ"ו, א-א; ישעיהו ל"ח	
		דה"ב ל"ב, כג	
גזרת גלות בבל	משלחת בבליית רואה את כל אוצרות בית המלך	דה"ב ל"ב, כה-כו	
		גבהות הלב של חזקיהו	